

ЈОВАН СТЕРИЈА ПОПОВИЋ

Београд некад и сад

ЛИЦА:

Неша, трговац у Београду.

Љуба, његова кћи.

Станија, Нешина мати.

Велимир, његов син.

Милан, чиновник.

Пијада

Вучко, ћирица.

ДЕЈСТВО ПРВО

(Лепо намештена соба, о зиду виси један сат, једно портре и различне фигуре из древне митологије. У крају стоји фортепиано, а у прочељу канапе, више њега, велико огледало а пред њим астал и наоколо столице).

1.

ВУЧКО (ступи): Ја! „Вучко, трчи тамо; Вучко, пери судове; Вучко, дај једну ватру; Вучко, пеци једну кафу; Вучко, носи ово писмо; зови шнајдера; иди у дућан" — све Вучко; а да се одмори нема ВУЧКО: (Узме газдин чибук и пуни лулу) Право има Илија, што је постао пандур, бар

пуши рахат, а не „Вучко, Вучко!“ да нема мира. (Међутим је запалио лулу, повукао два дима, па онда остави, узме један ћилим, простре и извали се пушећи) Ох, ох, ох, права бошча! Добро ти живе господа, како дође месец узме своје паре, па мир. Ја да сам иш'о у чколу, како су ме звали, ето Вучко господин; а ћирица, рђава посла. (Извади једну књигу из недара) Ваља да се учи. (почне читати)

2.

Љуба долази, пређашњи.

ЉУБА (не видећи Вучка, скине шешир и метне га на астал): Но, баш ми у невреме долази. Нити могу ићи у визите, нит' се с Миланом разговарати. И мој баба није имао другог посла, него да је доводи.

ВУЧКО (који једнако чита): Ја!

ЉУБА (окрене се): А шта ти ту радиш?

ВУЧКО: Читам.

ЉУБА: Шта си узео тај чибук?

ВУЧКО: Па чибук је наш.

ЉУБА: Није ли те псовао и јуче за то. Па још простр'о ћилим на сред собе.

ВУЧКО: Ја чистим.

ЉУБА: Ти знаш, да ја не трпим то по соби.

ВУЧКО: А што, кад је лепше, него оно швапско? (показује на канапе)

ЉУБА: То се тебе не тиче ништа; него устај, те носи одатле!

ВУЧКО: Ја! Устај! Све устај, а кад ће бити „седи“?

ЉУБА: Ти да ниси ћирица. Диж' се, кад ти кажем! Ето бабе, па да преватиш хаљине мајкине.

ВУЧКО: Хоће да дође?

ЉУБА: А да но! Него одлази.

ВУЧКО (пусти један јак дим, потом устане, остави чибук у крај, па дигне ћилим и одлази)

ЉУБА: Преправи белу кафу за мајку, зашто каже да је гладна. — Право има кона, што држи слушкињу. Бар може коју моду од ње научити, а ћирице тако су безобразни, да не можеш с њима ни проговорити. — У, врага, ето је већ!

3.

Неша, Станија, пређашња.

НЕША: Ево мајка! Овде ја седим.

СТАНИЈА (приђе к портрету, па се прекрсти): Помози Боже, дај свако добро и срећу!

ЉУБА: Хи, хи, хи!

СТАНИЈА: А што се ти смејеш, што се ја молим Богу?

ЉУБА: Каква је икона...

СТАНИЈА: А што?

ЉУБА: То је портре Велимиров.

СТАНИЈА: Нисам још видела свеца Велимира.

ЉУБА: Хи, хи, хи!

СТАНИЈА: Ама што се смејеш?

НЕША: Мани је, мајка! То је Велимир наш син. Он се дао измоловати.

СТАНИЈА (гледа у портре): Леп дечко. — А где вам је икона?

ЉУБА: Иконе немамо.

НЕША: Тамо у другој соби.

СТАНИЈА: Како се све измени овде у Београду, откад нисам била.

НЕСА: Има двадесет и осам година?

СТАНИЈА: Прошло о Ђурђеву-дне.

НЕСА: Е шта ћеш.

СТАНИЈА: Иза Варош-Капије беше неко ђубре и гробље. А сад ...

НЕСА: Сад су најлепше куће. Тако се свет мења. Него, мајка, мени ваља ићи у дућан. Остани ти с Љубом.

СТАНИЈА: Иди, иди, да се не гради штета.

(Неша одлази)

СТАНИЈА: А где су моје хаљине?

ЉУБА: Однеће ћирица у собу, не брини се, мајка.

СТАНИЈА (гледа по соби): О, 'вала Богу, како је намештено! — А где су простирке?

ЉУБА: Сад се простирке не мећу.

СТАНИЈА: Па како с чарапама?

ЉУБА: Сад се више у чарапама не иде.

СТАНИЈА (врти главом): Ко би ти најпре смео ући с папучама? (Седне на канапе, па ђипи). Куку шта је ово?

ЉУБА: Шта мајка?

СТАНИЈА: Што ме нешто из миндерлука удари?

ЉУБА (смеје се): То је канапе на федерима.

СТАНИЈА: Па што бије?

ЉУБА: Не бије ништа, него се слегне, да се боље седи. Ето овако (седне). Да видиш, како је добро. Ходи само.

СТАНИЈА (седне): Као у рупи. (Кад Љуба устане, она се опет тргне). Аратос ти таквог седења! (Устане) Ја не могу ту.

ЉУБА: А ти седи на столицу. (Отвори врата и виче) Вучко, донеси кафу за мајку.

СТАНИЈА (која је седела): Па како да седим?

ЉУБА: Па тако.

СТАНИЈА: Да ми висе ноге?

ЉУБА: Лепше је тако, него да се човек згрчи.

СТАНИЈА (тресе главом): Не допада ми се ништа овај адет. Простирке лепо, па седиш, како ти је ђеф.

4.

ВУЧКО (доноси кафу и метне на астал), пређашње.

ЉУБА (сипајући кафу, Вучку): Јеси л' унео ствари?

ВУЧКО: Јесам.

ЉУБА: Ево мајка.

СТАНИЈА (гледа): Што је ово?

ЉУБА: Кафа.

СТАНИЈА: Како кафа? Жута.

ЉУБА: С млеком.

СТАНИЈА: Ко пије кафу с млеком? Млеко се пије само.

ВУЧКО: И ја кажем. Ама господа...

ЉУБА (баби): Узми само, да видиш како је добро.

СТАНИЈА (окуси, па се намршти): Не могу ти, ђерко.

ЉУБА: Зашто? То је добро. Ево са земичком. Умачи само.

СТАНИЈА: Кафа се не једе, него се пије.

ЉУБА (смеје се): Пробај само.

СТАНИЈА: Не могу ти, ћерко. Него дај ми кафу, ако хоћеш.

ЉУБА: А ти донеси, Вучко, црну кафу.

ВУЧКО: Јес' и та не ваља.

ЉУБА: Како да не ваља?

ВУЧКО: Скуваш, па стоји, стоји, стоји, док се не слегне. — Е, како ћеш да ту пијеш?

ЉУБА: А ти скувај по турски.

ВУЧКО: Ете мајка! Што је добро, то је турски, а што не ваља, то је по немачки. (Узме кафу с астала и одлази)

СТАНИЈА: Бадава. Чудан адет настаде. (Сат стане ударати, на које се Станија уплаши) Што беше то?

ЉУБА: Сат, мајка.

СТАНИЈА: Па сат у соби. (Сат почне свирати; Станија мало послуша, па се прекрсти) Какав је то сат?

ЉУБА: То је музика.

СТАНИЈА: Што је то музика?

ЉУБА: Зар не знаш? Свирка.

СТАНИЈА: Па свирка су зурле.

ЉУБА: Хи, хи, хи! Ко ће зурле да слуша? Чекај мало. (отиде фортепиану и почне свирати)

СТАНИЈА (уплашено): Ју мене, ћерко, ју мене, ћерко!

ЉУБА: Шта је, мајка?

СТАНИЈА: Ти да будеш Циганка?

ЉУБА: Зашто Циганка?

СТАНИЈА: Куку мене и до Бога мога! Нешина кћи Циганка.

ЉУБА: Ама што ти је мајка?

СТАНИЈА: Ко свира до Цигани?

ЉУБА: Та то је сад мода; која девојка не свира, није nobl.

СТАНИЈА: Шта ти ту говориш, ћерко?

ЉУБА: Тако је. Иди у прве куће, свуда ћеш наћи или фортепиано, или гитар.

СТАНИЈА: Ама како то говориш?

ЉУБА: Па тако.

СТАНИЈА: Ја те ништа не разумем.

ЉУБА: Шта ћу ти, кад ниси живела овде.

СТАНИЈА: Како се зову те твоје зурле?

ЉУБА: Кажем ти, фортепиано.

СТАНИЈА (врти главом): Хм, хм! Па де свирај мало.

(Љуба почне алегро из једне опере)

СТАНИЈА: Па то ти свираш?

ЉУБА: А да шта ћеш?

СТАНИЈА: То ништа не ваља. Кам ти Хајдук Вељко, кам ти друге песме?

ЉУБА: Е, то је сасвим просто.

СТАНИЈА: Него то твоје цигулу, цигулу. Зло ћерко, крај света. Кад си ти вид'ла за мог времена те накараде у соби? (Гледа свуда) Гле, гле! Шта ће то

голишаво девојче на дувару?

ЉУБА: То је Венус.

СТАНИЈА: Шта је то Венус?

ЉУБА: Богиња љубави.

СТАНИЈА: Богиња! А шта је богиња?

ЉУБА: Бог је мушко, а богиња је женско.

СТАНИЈА: Што? Што? Бог и жена? То ни Турци не држе. Еј Нешо, Нешо, куку мајци, што сам дочекала! Људи имају у кући свеце и матер Божију, а какав је ово покор ком се они моле.

ЉУБА: Зар ти мислиш, мајка, да ми то држимо за икону?

СТАНИЈА: Да што си је обесила?

ЉУБА: Ето тако, да је лепо у соби.

СТАНИЈА: И то лепо?

ЉУБА: Зар не видиш како је лепа?

СТАНИЈА: Видиш, ћерко, то је срамотно. Која девојка показује голе прси? А она је готово сва гола. Срамота до Бога, него скини, па баци у ватру.

ЉУБА: За то смо дали три талира, мајка.

СТАНИЈА: А колико си дала у цркви?

ЉУБА: Па ти знаш, да девојке не дају ништа.

СТАНИЈА: У цркви не дају, а за срамотне иконе могу да дају, је л'?

5.

Вучко (доноси кафу), пређашње.

ВУЧКО: Ево кафа, ама за ћеф. Ох, ох! Благо оном ко ће да гу пије.

ЉУБА: Однеси мајки.

СТАНИЈА (окреће се): Терко, ја бих ти села.

ЉУБА: Па ти седиш.

СТАНИЈА: Више сам ти се уморила, него да сам ишла ваздан. Него дај ми да седим људски. (Узме један јастук из кревета)

ЉУБА: Шта ћеш то, мајка?

СТАНИЈА: Да седнем, уморна сам ти.

ЉУБА: Ама немој, мајка, по Богу! То је срамота.

СТАНИЈА (намести јастук, па седне): Ћути, ћерко, ћути, кад није срамота оно девојче, није ни ово.

ВУЧКО: И ја кажем, мајка.

ЉУБА: Ти подај кафу, па напоље.

ВУЧКО: Јес' ја, сврши гу, што имаш, па напоље. А ко ће да служи? (Да Станији кафу, она пије) Је л' добро, мајка?

СТАНИЈА: Добро је.

ВУЧКО: Ама сам гу пек'о за један ћеф.

СТАНИЈА (врати му шољу): Хвала, синко!

ВУЧКО: Са здравље! (одлази)

ЉУБА (смеша се): Па шта ћемо, мајка, с фигурама?

СТАНИЈА: Што је то?

ЉУБА: Те на дувару.

СТАНИЈА: Да скинеш, ћерко. Срамота је то; може ко стран доћи.

ЉУБА: То се за стране и меће.

СТАНИЈА: Пред странима је, прости ме, срамота и безобразно говорити, некмо ли радити. Видиш и твоје хаљине не ваљају ништа. Какав ти је то фистан нарогушен?

ЉУБА: То није фистан, него рајфрок. Видиш како је округ'о, и не може да се угужва.

СТАНИЈА: Како се прави то страшило?

ЉУБА: Начини се наоколо као обруч тврдо, да се не може угнути.

СТАНИЈА: Па кад хоћеш да се попнеш на кола, или да седнеш?

ЉУБА: Онда морам рукама да ујдурисавам.

СТАНИЈА: Видиш, како је покварен свет. Која би паметна жена то натоварила? Па зашто тако широк фистан?

ЉУБА: Него као твој да се сапињем у њему.

СТАНИЈА: Мој није безобразан. Не ваља, не ваља. Хвале људи: „Тако је у Београд, тако је у Београд". Ја видим, да је зло.

ЉУБА: Е, мајка, мења се свет.

СТАНИЈА: Ја! Свет треба да се мења на боље, а не на горе. Каква ти беше оно кошница на глави?

ЉУБА: Шешир.

СТАНИЈА: Ја се препадох, кад те видех.

ЉУБА: А што? Зар није лепо? (Метне шешир на главу) Гле, мајка.

СТАНИЈА: Да плашиш чворке сас те репове. Кам ти красан фес, него то немачки.

ЉУБА: А фес је опет турски.

СТАНИЈА: Ако ће, барем је леп.

ЉУБА: Јест, да квари косу.

СТАНИЈА: Има, хвала Богу, косе доста. Па како си се очешљала, зашто ниси косу навранила?

ЉУБА: Сад се коса више не врани.

СТАНИЈА: Коса не може бити лепа, кад се не врани.

ЉУБА: Може, мајка. Гле како је моја лепа.

СТАНИЈА: Броћаста. — Ја видим, ћерко, што је у вас. Што је добро, то се не чини; што је зло, то се прима. Што ће ви оно по соби? (показује кревете)

ЉУБА: Ту се спава.

СТАНИЈА: Не можеш да спаваш на земљи?

ЉУБА: Да ме једу буве.

СТАНИЈА: А кад тамо одозго паднеш?

ЉУБА: А, то не може.

СТАНИЈА: Ћерко, ја видим, да не могу овде дуго. Где ћу ја да ти се научим на овај адет, да ти седим високо, да ти једем високо, да ти спавам високо.

ЉУБА: Мало, мало, док се навикнеш, мајка.

СТАНИЈА: Не могу, ћерко, Ја сам ти већ стара. Живите ви, а ја ћу како ми Бог да.

6.

Милан (с наочарима), пређашњи.

МИЛАН: Слуга сам понизан.

ЉУБА: Службеница.

МИЛАН: Како сте?

ЉУБА: Благодарим на питању. Како сте ви?

МИЛАН: Благодарим. Мало сам се задоцнио данас.

ЉУБА: Ништа, данас и тако нећемо моћи учити. (Показује Станију) Моја баба.

МИЛАН (поклони се): Драго ми је.

ЉУБА: Мајка, ово је мој инструктор.

СТАНИЈА: А шта је он?

ЉУБА: Чиновник овде, био је заједно с Велимиром у Паризу.

СТАНИЈА: Да Бог живи, види се добар дечко, шкода што је слеп.

ЉУБА: Како слеп?

СТАНИЈА: Та ете, мора тако млад да носи наочари. (Милану) Па како сте?

МИЛАН: Хвала Богу, како сте ви?

СТАНИЈА: Хвала Богу, како сте ви?

МИЛАН: Хвала Богу! (почивка)

СТАНИЈА: И још како сте?

МИЛАН: Хвала Богу!

ЉУБА: Ону фигуру још нисам научила.

МИЛАН: Мало је тешка, то је истина; али је врло лепа.

ЉУБА: Да видите само. (Почне по соби правити фигуре из кадрила).

МИЛАН: Па добро је. Само док се мало ослободите.

ЉУБА (подскакује): Једва чекам бал. Него знате ли шта? После подне да се скупимо: ја, Мара и Лепосава, па дођите и ви с друштвом да пробамо.

МИЛАН: Из драге воље.

ЉУБА: За данас нека остане писање.

МИЛАН: Како је ваша воља, и тако је скупштина у читалишту.

ЉУБА: Па немојте мене ради да пропустите.

МИЛАН: Дакле, после подне гледаћу да се скупимо.

ЉУБА: Драго ће ми бити.

МИЛАН: Ја се препоручујем.

ЉУБА: Службеница.

МИЛАН: Збогом, мајка!

СТАНИЈА: Збогом пош'о!

(Милан одлази)

СТАНИЈА: Бога ти, Љубо, што је теби?

ЉУБА: Шта мајка?

СТАНИЈА: Што скачеш по соби пред туђим човеком?

ЉУБА: Па то је игра.

СТАНИЈА: Каква игра? Напала си пред туђим човеком па трчиш, канда си полудела. Што ће рећи човек? То је, моја ћерко, безобразно. Не ваља ти посао ништа. Још га хваташ за руку. Је л' нам штогод род?

ЉУБА: Није.

СТАНИЈА: Па која девојка хвата страног момка за руку?

ЉУБА: У игри.

СТАНИЈА: Макар и у игри. Свака честита девојка, « свако поштено момче опаше се марамом.

ЉУБА: Но, то би лепо било, кад би у валцеру опасивали се марамом.

СТАНИЈА: Па онда, знаш, девојка кад игра, ваља да се стиди, да гледа у земљу; а не да хвата момке за руку.

ЉУБА: Значи, шта је мајка. Да те водим једанпут на бал.

СТАНИЈА: Шта је то „на бал“?

ЉУБА: Тако, скупе се и мушки и женски, па играју до целу ноћ.

СТАНИЈА: И девојке иду ноћу? То не ваља, ћерко.

ЉУБА: Е, не иду саме, него с матером, или с родом.

СТАНИЈА: Ја велим, боље би било, да и оне остану код куће па да лепо спавају.

ЉУБА: Али само да видиш, мајка, допашће ти се.

СТАНИЈА: А што имам да видим? Ако су све такве, то је крај света.

ЉУБА: Е, друге још више раде, особито оне које су биле у Панчеву, у Земуну, у Пешти, или у Бечу на воспитанију. Да се чудиш, мајка, како су слободне.

СТАНИЈА: Куд ће веће слободе, него кад девојка ухвати момка за руку, и са њим се витла по кући.

ЉУБА: А кад га руком ухвати испод пазува, и с њим иде у шетњу?

СТАНИЈА: Што, што?

ЉУБА: То је, кад нећеш да те водим на бал, да све видиш.

СТАНИЈА: Што да идем? Што да видим? Безобразлук? — Што но приповедаше стари, да је једна варош пропала у земљу за безобразлук, и Београд ће пропасти.

ЉУБА (смеје се): Што девојке воде мушкарце под руку?

СТАНИЈА: Јест, зато. Бог се мора расрдити на тај свет.

ЉУБА: А кад се момак и девојка загрли?

СТАНИЈА: Грле се који су неваљали. Зато таква девојка не сме ни на свет да изиђе, да је не пљују.

ЉУБА: А овде свет гледа да не пљује, него још хвали.

СТАНИЈА: Прођи се шегачине, ћерко. Вид'ла си мене стару, па тераш спрдњу. То је срамота.

ЉУБА: Не шалим се, мајка, Бога ми, него се така игра валцер. Ето овако (дигне је, па јој покаже).

СТАНИЈА: И то једно мушко и једно женско?

ЉУБА: Јесте.

СТАНИЈА: А шта веле мајке и очеви?

ЉУБА: Кажем ти, ништа; него су још невесели, ако им неће нико да узме кћер да игра.

СТАНИЈА (седне опет): Еј Београде, Београде, у што те хвалише! Ниси више Београд, него црноград.

ЉУБА: Па да видиш, кад стане музика и сви се ухвате под руку.

СТАНИЈА: Не говори више, кумим те Богом живим. Немој да ти умрем од чуда.

ЉУБА: Ала си проста, мајка.

СТАНИЈА: Сад ја проста, што мрзим безобразлук, а ти ниси, што хваташ момка за руку. Зашто да га хваташ за руку; шта је он теби?

ЉУБА (смеша се): Он је мој швалер.

СТАНИЈА: Шта је то?

ЉУБА: Љубовник.

СТАНИЈА (разрогачи очи): Шта рече, црна ћерко?

ЉУБА: Па кажем ти, љубовник.

СТАНИЈА: Која поштена девојка има љубовника? Куку Нешо, да од Бога нађеш.

ЉУБА: Ћути, мајка, то није ништа зло; то је мода.

СТАНИЈА: Каква је то безобразница мода, што квари свет? Ама је ли Неша слеп, види ли он све?

ЉУБА: Та кажем ти, то је обичај. Ходи да видиш, како се тамо двоје по Калимегдану шетају.

СТАНИЈА (устане, па гледа): Куку! За моје време иђаше муж напред, а жена за њим полако.

ЉУБА: Оно нису муж и жена, него једно је момак, а друго девојка.

СТАНИЈА: Па девојка води га под руку! Гле како је безобразна, како размеће рукама, како му говори. Још је он бољи, иде кротко, а она се развилила.

ЉУБА: Па она и треба да је слободнија, зашто је женско.

СТАНИЈА (обазре се, па је мери): То велиш, а оно је зло, кад девојка сагне главу и кад дође мушко, а она га пољуби у руку.

ЉУБА: Сад мушки љубе у руку девојке и жене.

СТАНИЈА: Истину ли говориш?

ЉУБА: Бога ми, мајка!

СТАНИЈА: Еј Београде, како ли поцрни! (Запева)

Куку Стано, кукавица, куку Стано, несрећница, што си Стано дочекала; те да покор, Стано, гледаш!
(Међутим је опет села)

ЉУБА: Немој, мајка, немој! Ту нисам ни ја крива, ни ти; него сад је тако ушло у обичај.

СТАНИЈА: Та то је, моја ћерко. Како дође Неша, таки да ми тражи кола, нећу да умрем у овом вилаету. (Чује се тутањ од каруца) Што се то тресе кућа?

ЉУБА: Каруце, мајка, пролазе.

СТАНИЈА: Шта је то каруце?

ЉУБА: Кола лепа од коже.

СТАНИЈА: Па што тако трче?

ЉУБА: Тако се иде на каруцама.

СТАНИЈА: Да ти се истресе душа.

ЉУБА: Е, ту се ни мало не трукца, него се возаш као у колевки.

СТАНИЈА: Ја знам лепо два вочића, па седнеш како ти је воља.

ЉУБА: Е, сад се више нико на воловима не вози, то би и срамота било.

СТАНИЈА: Све је у вас срамота. — Него, ћерко, осуше ми се уста од муке.
Дај ми неко слатко.

ЉУБА: Чекај, мајка, да ти дам нешто, што ниси никада јела. — Вучко!

7.

Вучко, пређашње.

ВУЧКО: Ево.

ЉУБА: Да донесеш гефроренес.

ВУЧКО: Хм!

ЉУБА: Шта је „хм“?

ВУЧКО: Да се троше паре.

ЉУБА: То твоја брига није. Иди, кад ти кажем.

ВУЧКО: Лепо, лепо (одлази).

СТАНИЈА: Добро се момче види.

ЉУБА: Добро врага. Не могу да нађем какву девојку, па бих га отерала.
Нема ко ни да ме очешља.

СТАНИЈА: Ама, ћерко, баш ти ружно стоји та коса. Зашто се не очешљаш
људски?

ЉУБА (гледа се на огледалу): Куд ће лепше него овако?

СТАНИЈА: Ама зашто је не туриш на једну страну?

ЉУБА: Нека, мајка, кад све носе овако, могу и ја.

8.

Пијада у шеширу, кад говори све маја главом, афектира у изговору, а ж изговара као дебље з; ш као подмукло с; ч као ц и т.д. Пређашње.

ПИЈАДА: Добро јутро, Љубо. Цула сам да си досла. Је ли ово мајка? Драго ми је. Како вам се допада у Београду.

СТАНИЈА: Како коме, а мени богме рђаво.

ЉУБА: Седи, Пијада.

ПИЈАДА (скине шешир, метне га на кревет, потом седне на канапе и продужи Станији): Знате, док се цовек не навикне. Ја кад сам први пут досла у Београд, тако ми се ућинио рузан, не могу вам изказати, а сад ми је сасвим обицан постао, и цини ми се било би ми зао, кад би опет одавде отисла.

СТАНИЈА: Мене Београд није ружан, него адет у њега, адет.

ПИЈАДА: Имате право, треба још много да се поправи. То сваки стран примети, кад додзе на бал. Али це бити. Сваки дан је боље и боље.

ЉУБА: Мојој мајки не допада се ни ова мода, него хоће по старом.

ПИЈАДА: Е, молим вас, свака мода долази из Париза и из Беца, а ту је највеће воспитаније. Код нас сваки снајдер дрзи новине са зурналима, и кад оцу да правим хаљину, имам ста бирати.

СТАНИЈА: А одакле си ти, ћерко?

ПИЈАДА: Ја сам се родила у Панцеву. Моја тетка никако ми није дала мира, него да додзем овамо.

СТАНИЈА: Лепо девојче, шкода што ти је покварев језик.

ПИЈАДА: Како покварен?

СТАНИЈА: Тако, говориш оцу, нецу, ћовек.

ПИЈАДА: Тако сам се науцила из малена, знате, била сам врло размазена. После кад сам порасла, сви ми казу да ми лепо стоји.

СТАНИЈА: Како може лепо да стоји, што је ружно?

ЉУБА: Прођи се, мајка, Бога ти, ти мислиш свакога можеш да караш као мене.

ПИЈАДА: Е, засто; није зло, кад старији мало и псују.

ЉУБА: Шта ћеш после подне, Пијада?

ПИЈАДА: Зато сам и досла, да идемо у Топцидер. Биче лепо друство.

ЉУБА: А ја сам опет поручила да се скупимо, и да пробамо франсе. Враг да га зна, што ми ова игра тако тешко иде. Хоћеш ли и ти доћи?

ПИЈАДА: Видицу, ако не одемо у Топцидер. Ко ће бити од муски?

ЉУБА: Биће наш Велимир, господин Милан, и многи од писарског реда.

ПИЈАДА: Е доцицу, кад је тако лепо друство. Особито ми је мило, како Велимир уме да прави кур.

ЉУБА: Е море, Париз! Није шала.

9.

Вучко, пређашње.

ВУЧКО: Еве фрорнес.

ЉУБА (узме служавник): Донеси један и за фрајлу Пијаду.

ПИЈАДА: Немој, Љубо, благодарим.

ЉУБА: Зашто?

ПИЈАДА: Не могу Бога ми, отцу да идем.

ЉУБА: Та још је рано.

ПИЈАДА: Цекаће ме тетка.

ВУЧКО: Па? Да донесем, да не донесем?

ПИЈАДА: Немој, Вуцко, немој.

ЉУБА: Па остави, кад неће.

ВУЧКО: Сас здравље! (одлази)

ЉУБА: Ево, мајка. Него чувај, да се не опечеш (намигује на Пијаду).

СТАНИЈА (узме кашиком, дува, но кад метне у уста ђипи, и ухвати се руком)

ЉУБА: Шта је мајка? — Шта ти је?

СТАНИЈА: Еј, црна ћерко, што ме уби?

ЉУБА: Али шта је?

СТАНИЈА: Опекох се.

ЉУБА (смеје се): Та то није врело, мајка, него је од леда.

СТАНИЈА: Аратос ти Београда и кад дојдо' овамо!

ЉУБА: Не бој се, мајка, то је врло добро. Узми само.

СТАНИЈА: Нека једе ко хоће, ја ћу да идем, кад ме тако мучиш.

ПИЈАДА: То је најлепше сто.

СТАНИЈА: Кад је најлепше, ти једи.

ЉУБА: Еј, мајка, ала си проста.

СТАНИЈА: Нека, волим овако проста, него да печем језик.

ЉУБА: Хоћеш ли слатко?

СТАНИЈА: Прођи ме се, нећу ништа. Како сам се уплашила!

ЉУБА: Ама што се плашиш?

СТАНИЈА: Што се плашим, што не ваља. Еј куку, да сам код куће!

ПИЈАДА: Текајте само док се науците, па чете видети, како че вам се допасти.

ЉУБА: Моја мајка штогод није видела, каже да не ваља.

ПИЈАДА: Е, то би ми зло просли са зурналима. Да видис, Љубо, какав је сесир добила Драга из Беца, дивота! Али сто је цвет, видицес; сваком се мора допасти.

ЉУБА: Ја сам молила мога бабу да ми наручи један па каже добар је и онај стари. Чисто ме је срамота већ, да у њему идем.

ПИЈАДА: Па твој није рузан.

ЉУБА: Већ скоро је изиш'о из моде.

ПИЈАДА: Подај га масанмоди, тако сам и ја с мојим уцинила; па ми је лепо оправила, је ли?

ЉУБА: Врло лепо.

ПИЈАДА (устане): Дакле после подне зацело.

ЉУБА: А куд хиташ?

ПИЈАДА: Та скоро це подне; да ме не ћекају код куце (меће шешир на главу).

ЉУБА: Баш ти је лепо оправила.

ПИЈАДА: Сто ради ова масанмода, то је ћудо. Била је сест година у Бецу. Овај цвет мало ми се не допада, али не могу бољи да надзем. Сад збогом! (пољуби се с Љубом)

ЉУБА: Збогом!

ПИЈАДА (Станији): Службеница понизна. (Станија не одговара ништа, и Пијада лагано Љуби) Твоја се мајка несто срди на мене.

ЉУБА: Е, што се има срдити. — Мајка, каже ти Пијада збогом.

СТАНИЈА: Збогом, ћерко! Ја богме не чујем добро.

ЉУБА (Пијади): Видиш да се не срди (одлазе).

СТАНИЈА (сама, крсти се): Буди Бог с нама, у Београду није чисто! Какав је ово покор? О Господе Боже благи! (Опет се крсти).

ЉУБА (враћајући се): Шта је, мајка, што се крстиш?

СТАНИЈА: Кажи ми, ћерко, тако ти Бога, какво је то девојче?

ЉУБА: Ту је до нас у комшилуку. Седи код тетке, која је овде удата.

СТАНИЈА: Па како се с њоме мешаш, кад није читава?

ЉУБА: Како не би била читава?

СТАНИЈА: Ама што чини све главом (подражава јој), кад говори?

ЉУБА: Тако је то, мајка, у садашњем свету.

СТАНИЈА: Па онда како говори! Бог с нама, тако ни Турци не говоре!

ЉУБА: Е мајка, то није забадава. Она хоће да је невина, нежна; видиш како је мала и ситна, па јој такав и разговор. И ја сам почела тако говорити, али ме је баба испсовао зато.

СТАНИЈА: Да те је био, а не само псов'о. Како би се ти здрава, читава градила луда? По Богу, имаш ли памет? Еј Београде, хоћеш да поцрниш, какве се игадије улегоше у тебе. (Опет удара сат). Колико то изби?

ЉУБА: Дванаест, мајка.

СТАНИЈА: Како дванаест? Зар до акшама да има дванаест сати?

ЉУБА: Е, сад се више не броји по турски.

СТАНИЈА: Да како?

ЉУБА: По немачки.

СТАНИЈА: По немачки. Немац ће Београду да дође главе. Како може да не буде о акшаму дванаест сати?

ЉУБА: Код нас је дванаест сати кад је подне и поноћ.

СТАНИЈА: Куку, поноћ ће и бити, кад се тако чини. Ја ти кажем, ћерко, обрнуо се свет наопако. Сад време дође што певаше људи за земљу Инђију: кадно земља испуца од суше у њу живи попадаше људи, и Бог пусти тешку болезању, те помори и старо и младо.

ЉУБА: Иди, мајко, Бога ти! Сад ће свет да пропадне, што ти ниси видела овај обичај. Као оно је боље било, кад девојка вири кроз капиџик, кад пролазе момци.

СТАНИЈА: Вири ја како, а неће да стрелја човека у очи ка' нека змија.

10.

Велимир, с брадом и у униформи; пређашње.

ЉУБА: Ево и Велимира. — Гле, дође мајка.

ВЕЛИМИР (начини поклон са стране): Драго ми је. (Скине сабљу) На, Бога ти, ово! (да Љуби, после отиде к асталу, седне и почне чело и косу трти) Ах, Боже мој, Боже мој!

СТАНИЈА (Љуби): Па ко беше то момче?

ЉУБА: Кажем ти, наш ВЕЛИМИР:

СТАНИЈА: Зар нешто не може? (Устане) Велимире мајки, што ти је?

ВЕЛИМИР: Није ми ништа.

ЉУБА: Тако он има нарав.

СТАНИЈА: Ама ја видох отоич, где се он искриви. Мал' не паде.

ЉУБА: Кад је то било?

СТАНИЈА: Кад ми оно проговори.

ВЕЛИМИР (смешећи се тре чело); Ја, ја!

ЉУБА: Е, то се он теби поклатио.

СТАНИЈА: Какав је то поклон на еро? Ко се клања раменима?

ВЕЛИМИР (Љуби): Је л' послао Милан новине?

ЉУБА: Нешто је донео момак, да видим је ли то. (Да му с ормана Журисале де Деба)

ВЕЛИМИР: То је (подбочи се и почне читати).

СТАНИЈА (дуго га гледа, па онда Љуби): Хајде код Неше.

ЉУБА: Сад ће он доћи.

СТАНИЈА: Јок, јок, хајде да ми тражи кола, да идем.

ЉУБА: А што, мајка?

СТАНИЈА (жалостиво): Да идем, да идем.

ЉУБА: Шта ти се опет не допада?

СТАНИЈА: Допада ми се, него да идем, док ме не отераше.

ЉУБА: Ко ће тебе терати?

СТАНИЈА: Ја дојдо, да веднем Нешу и његову децуг па што најдо? Његов син ме ни у руку не пољуби; па неће са мном ни да говори.

ВЕЛИМИР (смеши се): Е мајко, не срдим се ја ништа. Таква је моја нарав, опрости.

СТАНИЈА: Ама што пусти ту браду, кумим те Богом, ниси Чивутин! Де си ти видео човека с брадом?

ВЕЛИМИР (извали се на столицу): Тако носе Французи.

СТАНИЈА: Французи, и Французи дојдоше Београду на врат. Куку, ко ће га још покварити?

ВЕЛИМИР: А који је народ просвјешченији од француског?

ЉУБА: Зашто не приповедаш што мајки како се живи у Паризу. Дела, вере ти (узме му новине из руке и метне на астал), приповедај што.

ВЕЛИМИР: Шта ћу да јој приповедам?

ЉУБА: Деа, дела! Видиш да се срди, хоће да иде кући. Седи, мајка, да чујеш, како је лепо.

СТАНИЈА (седа): Што да чујем, кад унук неће бабу ни у руку да пољуби?

ВЕЛИМИР: У Паризу се род не љуби у руку.

СТАНИЈА: Ете! Не л' ја рекох, да је земља Инђија? Не поштује млађи старијега.

ЉУБА: Ал' зато сваки човек љуби другу женску у руку, је ли?

ВЕЛИМИР: То се разумева.

СТАНИЈА: И младу?

ВЕЛИМИР: Макар да је и једна девојка.

СТАНИЈА: Куку! А кад се триви, те је он старији?

ВЕЛИМИР: Сед човек држи за чест женску од петнаест година у руку пољубити.

СТАНИЈА (тресе главом): Крај света.

ЉУБА: Кад вечерате у Паризу, Велимире?

ВЕЛИМИР: Ти знаш, у једанаест сати.

ЉУБА: Видиш, мајка, то је пет сати после акшама.

СТАНИЈА: Куку, а кад спавате?

ВЕЛИМИР: Велика господа и до подне.

СТАНИЈА: До подне? И ви не видите кад се сунце роди?

ВЕЛИМИР: Кад би хтели гледати, опет се не види од високих кућа.

ЉУБА: Од колико бојева има кућа?

ВЕЛИМИР: Те! Има од шест, седам, а и од дванаест.

СТАНИЈА: Ко луд гради такве пустољаче?

ВЕЛИМИР: У једној таквој кући има више људи, него у нашем гдекојем селу.

СТАНИЈА: Таква је велика родбина?

ВЕЛИМИР: Није, него се даје под кирију.

СТАНИЈА: И туђи људи скупе се у једну гомилу?

ВЕЛИМИР: Зашто не? Где сам ја седео било је људи, које нисам ни познавао.

СТАНИЈА: Па ко ти чисти собу, кад немаш свога?

ЉУБА: Девојка.

СТАНИЈА (Љуби): Што ти знаш, кад ниси тамо била.

ВЕЛИМИР: Девојка, девојка.

СТАНИЈА: Куку, девојка улази момку у собу!

ВЕЛИМИР: Зашто не, за плаћу.

СТАНИЈА: Право велим ја, крај света. Једете ка' не човеци, спавате ка' не човеци, живите ка' не човеци; још да умрете ка' не човеци.

ЉУБА: Тамо се мртваци заклапају; је ли Велимире?

ВЕЛИМИР: Наравно.

СТАНИЈА: Куку греоте од Бога, ко ће мртваца заклопљеног да носи?

ВЕЛИМИР: Тамо се мртваци на колима носе.

СТАНИЈА (упрепасти се): Истину ли говориш?

ВЕЛИМИР: Зацело.

СТАНИЈА: Па тамо су људи погани.

ВЕЛИМИР: Зашто?

СТАНИЈА: Ко ће вући мртваца ка' стрвину заклопљеног и на колима!

ВЕЛИМИР: То је леп обичај.

СТАНИЈА: Шта леп обичај? Куку, да бежим одавде, док и мене не сахранише ка' нељуде.

ВЕЛИМИР: Видиш, мајко, тамо је гробље далеко, па не би људи ни могли носити. А што се мртваци заклапају, добро је и зато што многи задишу, па зашто би се други од њега тровали.

СТАНИЈА: А како ће да га прелију сас зејтином и сас земљом?

ВЕЛИМИР: То може и код куће бити.

СТАНИЈА: А да се целива?

ВЕЛИМИР: Опет код куће.

СТАНИЈА: А што се у цркви поје последње целивање?

ВЕЛИМИР: Тамо се мртваци не носе у цркву.

СТАНИЈА: Тако и Турци чине, и ви нисте бољи. Куку, Стано, ако умрем у поганом месту!

ЉУБА: Не бој се, мајка, овде није тако.

СТАНИЈА: И овде, и овде; ако није било, биће. Црни Срби, кад све попримаше, примиће и то. Који крштен човек носи браду?

ВЕЛИМИР: Шта је теби брада на путу?

СТАНИЈА: Шта да није на путу? Имаде ли твој отац браду? Имаде ли твој дед браду? Који носи браду? Некрштен човек, Чивути и Турци; и куку мајци, сад дочека, да моје дете видим!

ВЕЛИМИР (опет тре чело дишупи): Ја! Ја! (Узме новине)

ЉУБА: Та де приповедај још штогод мајки.

ВЕЛИМИР: Доста сам приповедао.

ЉУБА: Али опет, какви су театри, какви балови?

СТАНИЈА: Нећу, нећу, да ми приповеда за поганије.

ЉУБА (смеши се): Тамо људи једу жабе, је ли, Велимире?

СТАНИЈА: Што? Жабе? (Пљује) Ух, нећу моћи ништа ручати!

ВЕЛИМИР: Зашто се не би јеле жабе?

СТАНИЈА (лупа се у прси): Еј куку! Проклет био, који посла децу у црни Париз, те да опогане свет.

ЉУБА: А какво је коњско месо, Велимире?

ВЕЛИМИР: Има једну киселину, али је иначе пријатно.

СТАНИЈА (згрози се): Уу! Добро, те ми ниси пољубио руку. А нећу те пољубити, синко, да си ми по сто пута унуче!

ВЕЛИМИР: Свиња је поганија од коња.

СТАНИЈА: Свиња није погана, зашто се једе; а коњ, ко ће коња јести, кад је поган.

ВЕЛИМИР: Остави, мајко, ове ствари нису за тебе (опет почне читати).

СТАНИЈА: Ја стара, па да не знам што је погано, што није. Куку мене, што ја видох, што ли ћу видети.

11.

Неша, пређашњи.

СТАНИЈА: Еј Нешо, проклет не био мајци, што учини од мене.

НЕША: Што је, мајка?

СТАНИЈА: Што ти мене доведе у Београд, што ме уби?

НЕША: Ама што је?

СТАНИЈА: Дојдо у род да видим децу, шта најдо? Девојку сас кошницу на глави, како хвата момче за руку, и унуче с брадом и погано.

НЕША: Е, што ћеш, такав је сад свет.

СТАНИЈА: Ама, што не бијеш, што се не караш?

НЕША: Где ћу ја да карам цео свет.

СТАНИЈА: Идем сама Господару, да му кажем што се чини, и нека гледа што ће.

НЕША: Чујеш, Велимире? Хоће мајка да вам прави уредбе.

СТАНИЈА: Каки је то сијасет. Напустише људи закон, напустише образ; оставише хаљине, отпадоше се од Бога, посташе Турци и некрштени. Гледаш момче, пустио браду, неће да поштује старијега, што ти говори, то ти говори да се подсмева. Гледаш девојче, скаче ка' бесно, неће да бојадише косу, не може ни један момак да прође мирно од њу. Не игра српску игру, него се грли сас момци, хвата се за руку, беседи више она, него он; иде сас њим сама; преврће очима, скита се ноћу с мајком јој, и сваки безобразлук. Обрнуше свет наопако, по Богу да си ми син, и нико да прокара, да попрети.

НЕША: Право каже мајка. Ова младеж узе мах. Што је видело у Паризу, што у Бечу, хаа у Београд! Ама сваки ти хоће да је паметнији. Пиши, пиши, нити знаш зашто, ни крозшто.

ВЕЛИМИР: Да како може друкчије бити?

НЕША: Хајде, хајде, трошите бар Швабама хартију. Најпре кад имадох кога да тужим, идем капетану, или ако ми се не допада, Господару, па крај. Како ти пресуди, тако ти је. А сад, брате, тужба, парница, апелација, рекулација, теранција, адвокати, пишеш, пишеш, а нема пара.

12.

Љуба, пређашњи.

ЉУБА: Јело је усудо.

НЕША: Хајде, мајка, да ручамо.

СТАНИЈА: Хвала, синко, благодарим.

НЕША: Хајде, како не би ручала?

СТАНИЈА: Не могу ти ништа.

НЕША: Е, није него још штогод. Ходи, седи с нама.

СТАНИЈА: Донеси ми овде нешто, да једем.

НЕША: Како би то било, по Богу, мајка! Нисам те видео толико година, па да не ручамо заједно.

СТАНИЈА: Не могу ти од оне браде.

НЕША: Ама што ти гледаш браду.

СТАНИЈА: Како погледам, таки се гадим.

НЕША: Видиш, Велимире, право мајка и говори. Зашто је не скидаш?

ВЕЛИМИР: Ја не знам шта вам је моја брада на путу, куд ће комотније, него овако.

НЕША: Ама кад људи не трпе.

ВЕЛИМИР: То је једно крајње предрасудженије. Много којешта људи нису трпили, и неће трпити, па ће се опет зато увести.

СТАНИЈА (Неши): Чујеш? Хоће да ти доведе још којешта у кућу; да певаш: ху! ху!

НЕША: Беда од деце.

СТАНИЈА: Ама што ја згреши' Богу, те то дочека?

НЕША: Е, што ћеш. Хајде, да се не хлади јело.

СТАНИЈА: Не, тамо у бу цак да једем, да се не гадим од своју децу.

НЕША: Већ за данас мани га, а сутра, вере ми, неће је имати (ухвати је за руку).

СТАНИЈА: Еј куку, еј куку! (Одлазе).

ДЕЈСТВО ДРУГО

1.

Велимир и Милан (седе и сваки за себе чита новине), Љуба (ступи).

ЉУБА: Хоћемо ли данас пробирати франсе?

ВЕЛИМИР: Јок! Ја сам већ поручио да не долазе.

ЉУБА: А што?

ВЕЛИМИР: Имам важна посла.

ЉУБА: Ала Боже! Ти увек мораш да квариш друштво.

ВЕЛИМИР: Боље учи, и тако си пре подне пропустила.

ЉУБА: Ја већ добро знам и читати и писати, је л' те, господине Милане?

МИЛАН: Мора се признати да фрајла Љуба има један особити жени.

ВЕЛИМИР: Још ће постати Жорж Санд.

МИЛАН: Па за нас је једна срамота што даме не пишу књиге. Оне имају једну чувствителност, једну нежност, и особиту фантазију, коју мушки никако не могу показати.

ЉУБА: Оне ваљда пишу књиге само за женске.

МИЛАН: Напротив. Списатељка наслађује се највећим бројем читатеља од сваке врсте.

ЉУБА: Па хајдете, да и ја што пишем.

МИЛАН: Ваш жени обећава заиста најплодније продукте.

ЉУБА: Али треба да ми и ви мало помогнете.

МИЛАН: То се разумева. Испочетка бићемо вам на руци и ја и ВЕЛИМИР:
А, Велимире?

ВЕЛИМИР (тре чело): Једна ми се мисао мути по глави, морам да је на хартију ставим.

МИЛАН: Ја се обично у вече таквим предметима занимам.

ВЕЛИМИР: Останите ви, па се разговарајте, ја идем у моју канцеларију (одлази).

МИЛАН: Господична Љубо, ја се радујем, да ме је прилика поставила у једно положење с вама на само бити. Премда се данас овој срећи нисам надао.

ЉУБА: Моја мајка на срећу спава. Зато се можемо по вољи разговарати.

МИЛАН: Господична Љубо, вами је позната моја наклоност, коју к вама осећам. Да је ова наклоност с ваше стране примљена, имао сам доста

прилика приметити. Зато држим за нужно, да се објаснимо. Ја сам послао једнога пријатеља, да вас од вашег господина оца за мене проси. Но нужно ми је једно уверење и с ваше стране: хоћете ли за мене поћи?

ЉУБА: Ја ћу себе за срећну држати, ако ваша будем.

МИЛАН: Могу ли се тврдо ослонити на вашу реч?

ЉУБА: Ви сте могли лако приметити, колико вас ја радо имам; какве сте ми ви хаљине густирали, такве сам правила; што се вама допада, то сам носила; на балу кад ви нисте били, нисам ни играла. У театар како дођем, прво гледам јесте ли ви ту, па ако вас нема, ја и не пазим шта се говори.

МИЛАН: Ја сам све ове знаке довољно приметио, и зато имам једно уверење, да ћу срећно с вама живети. Но шта ће бити, ако се ваш отац не склони на то?

ЉУБА: Колико сам ја видела, он вас радо има, јер вас више хвали него Велимира. Али ако видим, да он окреће, сама ћу с њиме говорити.

МИЛАН: Он је мало од старога света.

ЉУБА: Кад ми допушта да се носим по моди, ваљда ће ми и то допустити. (Чује се како баба кашље) Јао, ево ми мајке! Да нас не затече овако. (Узме књигу и седне код астала, Милан такође)

2.

Станија, пређашњи.

СТАНИЈА (за себе): Куку, сама с момком! (Узима јастук из кревета).

ЉУБА: Ама немој то, мајка, ено канапе, па седи људски.

СТАНИЈА: Ху!

ЉУБА: Срамота је вући јастук из кревета пред страним.

СТАНИЈА: То је срамота, а друго није? (Седне и стење)

ЉУБА: Шта ти је, мајка?

СТАНИЈА: А, куку!

ЉУБА: Ти нешто не можеш.

Станија (опет стење).

ЉУБА (устане): Хоћеш ли у другу собу, па да легнеш?

СТАНИЈА: Нећу, нећу!

ЉУБА: Ти си се од пута разболела.

СТАНИЈА: Од јед, од чудо.

ЉУБА: Хајде да ти наместим, па да легнеш.

СТАНИЈА: Мани се, ћерко, да си ми по Богу сестра!

ЉУБА: Али кад ти је зло.

СТАНИЈА: Није, није.

ЉУБА (дође опет код астала Милану): Дакле, хоћемо ли опет читати?

МИЛАН: Како је ваша воља.

ЉУБА (лагано): Данас ћу вам написати једно љубавно писмо.

МИЛАН (опет тако): Ја ћу га на мом срцу држати.

ЉУБА: Зна ли Велимир да ме просите?

МИЛАН: Нисам му још саопштио, докле не видим како ће отац моју поруку примити.

ЉУБА: Ако што приметим, јавићу вам у писму.

МИЛАН: Ја се томе надам.

СТАНИЈА: Еј црна Љубо!

ЉУБА: Мојој мајки није право, што се тајно разговарамо.

МИЛАН: Ја мислим да идем. Може се догодити, да вам отац одкуд дође, па ћу се мало застидити.

ЉУБА: Како је ваша воља.

МИЛАН (јасно): Дакле научили сте доста.

СТАНИЈА (за себе): Научила, тешко њојзи!

МИЛАН (устаје): Сад ћу да идем.

ЉУБА: Што не седите још?

МИЛАН: Па доста сам седео. Ја се препоручујсм.

ЉУБА: Службеница.

МИЛАН: Слуга сам, мајко. (Станија не одговара, Милан одлази)

СТАНИЈА: Ох, Боже, што ме доведе на овај покор!

ЉУБА: Али шта ти је, мајка?

СТАНИЈА: Што ми је? Девојка седи сама с момче у соби.

ЉУБА: Па шта је то зло?

СТАНИЈА: Што је зло? Добро је, да се свет смеје.

ЉУБА: Он ме учи.

СТАНИЈА: Учи те безобразлук, да изгубиш стид. Сад си га најмила за слугу.

ЉУБА: Какав слуга?

СТАНИЈА: Што кријеш, те не говориш? Не л' сам рече, кад пође: ја сам ваш слуга, леп слуга, да се разговара сас девојку на уво, да не чује мајка.

ЉУБА: Е, мајка, то није слуга, него тако је обичај постао. Сад се више не каже: „Помози Бог, и збогом“, него слуга сам покоран и службеница.

СТАНИЈА: Отпадници, неће ни Бога да молите. Тако ће ви и помоћи, да пропаднете и да изгорете. — Терко, ја не могу више овде. Што да видим, да се не једим. Ене, како сам ручала.

ЉУБА: Сама си крива, мајка, што ниси јела.

СТАНИЈА: Како ћу да једем, дала си ми неку чорбу, нит' је слатка ни кисела; препесте ме горе, дадoste ми неке виле да се убoдем. Ако узмем сас прсти, ти викаш не ваља; а Велимир, куку мајци, не једе ка' човек, него сас леву руку.

ЉУБА: Е, па таква је сад мода.

СТАНИЈА: Убио ти гром ту несрећну моду! Да те мода учи да жмуриш на једно око, да не идеш сас ногама, и да не једеш с десну руку.

ЉУБА: Видиш, нама није то тешко.

СТАНИЈА: Зашто вас је чума све занела, те не видите што је људски, што не ваља. Девојка сама с момком! Куку мајци, да чују људи у мом вилаету, да те пљују!

ЉУБА: Зато долазе људи из твог вилаета овамо, а ми тамо не идемо.

СТАНИЈА: И не треба да дојдете. Што ћете тамо, да трујете свет, да донесете безобразлук.

ЉУБА: Је л' истина, мајка, да су те отимали, кад си била девојка?

СТАНИЈА (мучи се да се не смеје): Што је било, то је и прошло.

ЉУБА: Ама кажи ми, како се отима.

СТАНИЈА: Тако сас безобразлук, ка' ви што чините.

ЉУБА: Да л' се договори најпре девојка с момком, кад хоће да је отме?

СТАНИЈА: Прођи се, то се заборавило.

ЉУБА: Ето видиш, отмице су се заборавиле, јер нису више у обичају. Тако ће се заборавити и што ми сад чинимо.

СТАНИЈА: Што ви чините, не може да заборави Бог, ако ће људи и да забораве. Кумим те Богом, девојка шурује сас момком, а мајка гледа. Што си шуровала?

ЉУБА: Да ти кажем, мајка, кад си баш навалила. Питао ме је, хоћу ли поћи за њега.

СТАНИЈА: Што, што?

ЉУБА: То ти је.

СТАНИЈА: Па што си му рекла?

ЉУБА: Ја сам одговорила да хоћу.

СТАНИЈА: Куку, ћерко, како си могла од срамоте!

ЉУБА: Зар је срамота удавати се?

СТАНИЈА: Ама то не иде тако.

ЉУБА: Да како?

СТАНИЈА: Мајка треба да обегенише девојку.

ЉУБА: А кад нема мајку?

СТАНИЈА: Родбина.

ЉУБА: А момак?

СТАНИЈА: Он је казао мајки, или роду, која му се допада.

ЉУБА: Па онда?

СТАНИЈА: Пријатељи се погађају, докле не угоде.

ЉУБА: А девојка?

СТАНИЈА: Она се стиди, ка' што је за њу. Кад је питају, хоће ли да пође, она каже, како њојни старији уреде.

ЉУБА: Канда ће они с њим живети.

СТАНИЈА: Е, моја ћерко, старији су паметнији, па знаду шта је за девојку; а она је млада, луда.

ЉУБА: Али ако се родбини момак допадне, а њојзи не?

СТАНИЈА: Девојка добро и не види момка, него кад је просе, она сагне главу, ка' девојка, а не гледа у мушко, да га поједе.

ЉУБА: Е, моја мајка, то су времена луда.

СТАНИЈА: Дабогме, што је стидљиво, то је лудо, него што је безобразно, то је код вас лепо. Хајде, нека проси девојка момка.

ЉУБА: И то може бити.

СТАНИЈА: Што, што?

ЉУБА: Да како. Најпре је жена дворила мужа и не сме да седне кад он руча, а сад жена седи у горње чело.

СТАНИЈА: И жена господар у кући?

ЉУБА: Да како.

СТАНИЈА: Тешко и тој кући, где жена заповеда, а муж није ништа.

ЉУБА: Муж је у кући муж, а жена је госпођа.

СТАНИЈА: Ћути да те не чују људи, те да те не туже.

ЉУБА: Зашто?

СТАНИЈА: Ти знаш ко је госпођа.

ЉУБА: Е, то је време прошло. Сад је свака госпођа, па макар била и мумџиница.

СТАНИЈА (тресе главом): Пуст свет, покварен свет. Мора Бог да вас кара.

ЉУБА: Зато што жена није ропкиња.

СТАНИЈА: И ропкиња познаје свога господара, а ви немате ни Бога ни старијега.

ЉУБА: Кад жена хоће на бал, муж лепо мора, баш да му се и неће.

СТАНИЈА: Па жена суди у кући?

ЉУБА: Лепо.

СТАНИЈА: Да ви Бог да срећу, ћерко, али не верујем!

3.

Вучко, пређашње.

ВУЧКО (Љуби): Еве цедуља за театор.

ЉУБА: Остави тамо.

ВУЧКО: Ама што ће да се игра?

ЉУБА: Зар би ти иш'о?

ВУЧКО (тресе главом): Ја!

ЉУБА: Светислав и Милева.

ВУЧКО: То се играло већ.

ЉУБА: Сад по други пут.

ВУЧКО: Јок! Ту не идем. Ете ако ће мајка.

СТАНИЈА: А што је то, синко?

ВУЧКО: Театор.

СТАНИЈА: Што је то театор?

ВУЧКО: Играду како је кћи кнеза Лазара пошла за турска цара. Ту сам већ био. Е, кад погину онај старац, баш сум се смејао.

СТАНИЈА: Како би се смејао, кад други гине?

ВУЧКО: Зашто је лепо. Е, мајка, да идеш да видиш лепо.

СТАНИЈА: Ако је све тако лепо ка' што сам видела.

ВУЧКО: Ама ово је баш фино. Идем да перем судове, па нек' иде опет два гроша, бар се проводим фајн (одлази).

ЉУБА: Видиш мајка, ћирица, па се и њему допада театар.

СТАНИЈА: Ама које је то чудо?

ЉУБА: Начине лепо собе, сокак, тавницу и штогод хоћеш; па онда тако раде, кан' да су живи. Да видиш како се ту прави кур.

СТАНИЈА: Шта је то?

ЉУБА: Кад се момак у девојку заљуби, па јој казује како је милује, и она њему одговара.

СТАНИЈА: Па то слушају људи?

ЉУБА: Каткад има по шест стотина, и било би више, да је соба већа.

СТАНИЈА: И капетан неће да забрани?

ЉУБА: Ко би забранио, кад је то школа где се људи уче. Она земља, која нема театра, држи се да је последња земља.

СТАНИЈА: Леле мајко, како се исквари свет! Она је земља несрећна, где се не учи како треба момак да милује девојку, и девојка момка. Ама то се стиде чинити у кући пред мајком, пред старијима, а ови раде то пред толиким људма. Који су веће будале, или они што вам плаћају за своју бруку, или ви, што идете те гледате?

ЉУБА: Е, ми њима плаћамо, а не они нама.

СТАНИЈА: Много ли плаћате?

ЉУБА: Сваки пут по два цванцика.

СТАНИЈА: Просићеш, моја ћерко, просићеш, кад за такве будалаштине трошиш паре.

ЉУБА: Али има и других ствари.

СТАНИЈА: Ваљда се девојка љуби сас момком.

ЉУБА: Е, то обично бива.

СТАНИЈА: Истину ли говориш?

ЉУБА: Бога ми, истину.

СТАНИЈА: Па ви гледате?

ЉУБА: Гледамо, да што ћемо.

СТАНИЈА: Ух, што нисам тамо да је пљунем, и њу; и тога безобразника!

ЉУБА: Па, хајде довече.

СТАНИЈА: Да ме Бог сачува!

ЉУБА: Да видиш кад он почне (подражава актеру): „Милево, сунце жизота мога, Милево анђелу мој, љубиш ли ме?"

СТАНИЈА: Та је девојка анђео? Ћаво, ђаво, што нема образ.

ЉУБА: А она њему: „Слатки мој Светиславе, можеш ли сумњати да те милујем; ти си мој живот, моја утеха, моја срећа и задовољство".

СТАНИЈА: Пи! Безобразница, да тако говори.

ЉУБА: Па да чујеш кад пева.

СТАНИЈА: Знам, све срамотно.

ЉУБА: Чекај да видиш како је лепо (одлази на клавир и пева).

Сладка туго срдца мога
презелна љубови.

СТАНИЈА: Тек ваша проклета љубав.

ЉУБА:

Спеши спеши милој мојој
Мог сушчества богињи.

СТАНИЈА: И тај се усрећи, кад узне богињаву.

ЉУБА:

При расвитку рујне зоре
Кад као ангел почива,
Представи јој лице моје
Обајањем нежног сна.

СТАНИЈА: Не вичи, Бога ти, ћерко, да плашиш комшије.

ЉУБА:

Представи ах милој мојој,
Како за њом тугујем,
Све, што о њој једној бедан
Дан и ноћу чувствујем.

СТАНИЈА: Уха! Како је то лепо!

ЉУБА:

Ах учини, да с' на мене

У сну мила сажали.

СТАНИЈА: Кад би била луда.

ЉУБА:

Да ме с топлим љубве чувством

У мечтању загрли.

И кад красне очи њене

Стидна зора отвори,

Ах учини, да се санак

У истину претвори.¹

Је л' да је лепо, мајка?

СТАНИЈА: Тако у наш вилает певају курјаци, кад дојду месојеђе.

ЉУБА: Теби све није право.

СТАНИЈА: А кам' ти Дамјанова љуба, кам' ти Хајдук Вељко, кам' ти: заспа
Ранко под јабланом.

ЉУБА: Па и те су о љубови.

СТАНИЈА: Јес' ја, ама нису безобразне. Па и глас је леп, није: „уа, уа!" ка'
ваше.

---

¹ Ова песма налази се печатана у туђој једној књизи, но зато је опет од сочинитеља овог позорија.

ЉУБА: Нама су опет ваше ружне.

СТАНИЈА: Што? Ружне? Што је твоја мајка певала, то је ружно? Еј, леле Стано!

ЉУБА: Кажи ми, мајка, зашто сте и ви певале љубовне песме?

СТАНИЈА: Ти то не знаш ништа. Песма се пева, тек да се пева.

ЉУБА: Па тако и ми чинимо.

СТАНИЈА: Ја, ви: „уха! уха! Ходи момче, да те загрлим, хоћу да умрем за тебе“.

ЉУБА:

Стар ми је засп'о на крилу

Мени га веле будити,

А ја га волим љубити,

Него л' га млада будити.

СТАНИЈА: Видиш, како говори сама, да је нико не чује.

ЉУБА: А зашто говори кад није лепо?

СТАНИЈА: Не ваља да је безобразна, да је пљује свет; а сама можеш да се требиш од буве, ко ти брани.

ЉУБА:

Ал' беседи Анђелија:

Божји био млад делија,
И пије се текелија,
И љуби се Анђелија.

СТАНИЈА: Боље узми неку књигу, те читај.

ЉУБА: Да ме опет караш.

СТАНИЈА: За добро се не кара.

ЉУБА (узме књигу): Сад читам робове.

СТАНИЈА: Лепо, лепо.

ЉУБА: Хоћеш и ти да слушаш?

СТАНИЈА: Хоћу. Боље то, него како се милује.

ЉУБА (чита): Глава једанаеста. Следујући дани били су дани непресечене љубови.

СТАНИЈА: Што, и у књиги љубов?

ЉУБА: О, да видиш, како се заљубила Софана.

СТАНИЈА: Куку мене, зато ти хоћеш књигу да научиш!

ЉУБА: Да што си ти мислила?

СТАНИЈА: Што сам мислила? Књига је да се молиш Богу, да будеш добра, ваљана, честита, а не да учиш како да се љубиш.

ЉУБА: Али да чујеш само како је лепо.

СТАНИЈА: Нећу да чујем безобразлук. Куку Станија, што не умре пре, да се не опоганиш!

4

Неша, пређашње.

СТАНИЈА: Хвала ти, синко, баш ти хвала, што ме доведе у Београд!

НЕША: Што је опет мајка?

СТАНИЈА: Ама не знаш, ко је горе, мушко ли женско ли? Што говори, што ради, што пева, што чита, само безобразлук.

НЕША: Љубо, изиђи мало напоље (изиђе).

СТАНИЈА: Мало сам спавала. Што да видим, кад дојдем у собу? Седи онај стран момак, па се разговара сас њу.

НЕША: Знаш шта је, мајка? Тај исти момак послао ми човека, и проси Љубу.

СТАНИЈА: Казала ми је. Зато су се и договарали.

НЕША: Ја мислим да је дам. Момак је добар, има лепу службу, што ћу више. Него да је питаш, хоће ли да пође, па да је дамо.

СТАНИЈА: Што ћу да је питам? Ако је не даш, сама ће отићи. Не видиш ли да је свет покварен?

НЕША: Немој тако, мајка. Ако су мало слободни, опет нису покварени.

СТАНИЈА: Ама зашто да се не удаје ка' девојка, да има образ, и да се стиди.

НЕША: Сад је тако, па бадава. Него је зови, па јој кажи да дамо људма одговор (одлази).

СТАНИЈА: Еј Нешо, покварише и тебе.

5

ЉУБА, Станија.

ЉУБА: Шта је, мајка?

СТАНИЈА: Ништа.

ЉУБА: Баба вели да ме вичеш.

СТАНИЈА: Викам те. Тај те твој слуга проси.

ЉУБА: Па шта каже баба?

СТАНИЈА: Хоће да те да, да не шурујеш са њим.

ЉУБА (весела): Ју! Идем одмах да јавим Пијади.

СТАНИЈА: Како би девојка испрошена ишла по сокаку?

ЉУБА: Па то је ништа.

СТАНИЈА: Куку, ништа? Девојку испрошену да гледа свет. Имаш ли ти памет, ћерко?

ЉУБА: То је изишло из обичаја.

СТАНИЈА: И то је изишло из обичаја, и све ће изићи. Леле си га мене!
Девојка се стиди од род, кад је испрошена, а ви хоћете да вас гледа свет.
Иди те викај: „Ја сам испрошена“.

ЉУБА: Теби све није право.

СТАНИЈА: Ама како ће да ми буде право, по Богу, што не ваља?

6.

Пијада, пређашње.

ЉУБА: Ево Пијаде, баш добро.

ПИЈАДА: Ја сам на реци.

ЉУБА: Данас нећемо играти.

ПИЈАДА: Засто?

ЉУБА: Велимиру није ћеф.

ПИЈАДА: Зао ми је. Могла би отичи у Топћидер.

ЉУБА: Нећеш се кајати, што си дошла. Скини виклер, па ћу ти казати.
(Пијада скине, па га метне на кревет)

СТАНИЈА (Пијади): А што си ти, ћерко, замочила руке у креч?

ПИЈАДА: У какав креч?

СТАНИЈА: Ете ти руке све бојадисане.

ПИЈАДА: То су рукавитце.

СТАНИЈА: Па што ће ти то на руку?

ПИЈАДА: Другојаце не може да се иде.

СТАНИЈА: Е, видис, другојаце не може, него да бојадишеш руке.

ЉУБА: Ћути, мајка, Бога ти, што дираш девојку, кад ти није ништа крива.
Немој се срдити, Пијада, моја је мајка од старог света.

ПИЈАДА: Е засто би се срдила? Мајка није видила никад рукавице, па јој цудо. Је л' те, мајко?

СТАНИЈА: Ама кажи ми, ћерко, зашто то носиш?

ПИЈАДА: Срамота је ици по сокаку и у визиту без рукавица.

СТАНИЈА: Кад је још било срамота ићи, ка' што је Бог рек'о.

ПИЈАДА: Па засто не идемо боси?

СТАНИЈА: То је друго, зима је, и човек може да се и убоде. А руке нам дао да радимо.

ПИЈАДА: Е, слускиње нека раде.

СТАНИЈА: А ви да не радите?

ПИЈАДА: За госпоце срамота је да раде.

СТАНИЈА: Лепо, лепо. Кад може оно друго бити, нека буде и ово. Само не знам, ко ће да вас храни.

ПИЈАДА (смеши се): Муз нека се стара.

СТАНИЈА: Кад је луд, нека се стара, а ви да прекрстите руке.

ПИЈАДА: Е, имамо и ми доста посла: да слингујемо, да стикујемо, да хеклујемо.

СТАНИЈА: Тако, тако; само лакрдије и безобразлук, а немојте посла.

ПИЈАДА: Па то је посао.

СТАНИЈА: Какав пос'о? Што је то?

ПИЈАДА: Казем вам: слинговати, нецовати, стрикати, хекловати.

СТАНИЈА: Све вам је наопако, па и посла. А кам вам да везете, да плетете, да нижете?

ПИЈАДА: Па то је, Бога ти, мајка.

СТАНИЈА: Како је то, кад не говорите?

ПИЈАДА: Ми говоримо немечки, по моди.

СТАНИЈА: Еј, убио вам Бог ту несрећну моду, да бежите од свој род! Ама добро и чините: боље се понемчите, кад и тако нисте Срби.

ЉУБА (Пијади): Мани мајку, Бога ти! — Знаш, шта сам ти хтела казати?

ПИЈАДА: Ста?

ЉУБА: Удајем се.

ПИЈАДА: Е, врага! За кога?

ЉУБА: За Милана.

ПИЈАДА: Ћеститам! Бас је лепа партија.

ЉУБА: Је л' да је леп?

ПИЈАДА: Као уписан; благо теби. Одсад чу цешче да ти долазим.

ЉУБА: И треба, имам много којешта да посвршујем.

ПИЈАДА: Кад поцес на венчање, да те оцесљам.

ЉУБА: Дабогме. Само да буде леп цвет.

ПИЈАДА: Нациницу ти титускопф.

ЉУБА: Како је то?

ПИЈАДА: Нецес оплести курјук, него це свуда наоколо висити гргуљаво.

ЉУБА: То ће баш лепо стојати.

ПИЈАДА: Знас, цвет нече дати, да коса падне на страну, него це је дрзати.

ЉУБА: Само ако буде леп привез.

ПИЈАДА: Ко це ти бити кум?

ЉУБА: Ја не знам.

ПИЈАДА: Хоцес ли на каруце, или песке?

ЉУБА: Како им буде воља.

ПИЈАДА: Само немој музику.

ЉУБА: А, ваљда ћу зурле, да се плаши свет.

ПИЈАДА: Па немој да спустис главу кад идес, него слободно, nobl.

ЉУБА: Зашто бих сагињала главу, нисам ништа украла.

ПИЈАДА: Код нас младу невесту не води девер из цркве, него младозења.

ЉУБА: И овде су неки почели.

ПИЈАДА: Како мислиш ти?

ЉУБА: Да видим шта ће рећи Милан.

СТАНИЈА: А о шта ви ту говорите, девојке?

ПИЈАДА: Говоримо како це да буде свадба.

СТАНИЈА: Зар неће како је Бог уредио?

ЉУБА (смеје се): А како је Бог уредио?

СТАНИЈА: Да девојки метну код куће привез на главу.

ЉУБА: Па да је воде као слепицу.

СТАНИЈА: Ако је воде, не води је туђин, него девер.

ЉУБА: И да се свакоме поклања до земље.

СТАНИЈА: Ка' млада невеста.

ЉУБА: И да Цигани напред иду.

СТАНИЈА: Зато је свадба.

ЉУБА: То неће бити код мене.

СТАНИЈА: Хајде, хајде! Пошокчите се. Још оставите закон и пост, па ће вас видети мајка.

ЉУБА: А ко ће сад постити?

СТАНИЈА: Што, што?

ПИЈАДА: Ја нисам постила никад.

СТАНИЈА: Је л' истина?

ПИЈАДА: Посна су јела теска.

СТАНИЈА: Еј, несрећни свет, и закон му постаде тежак. Ћерко, ја сам се радовала да дочекам радост од моју децу, ама ја видим, нећу ти испратити сватове.

ЉУБА: Зашто, мајка?

СТАНИЈА: Како ћу да ти будем весела, кад је све наопако. Куку мајци, кад свако пева, ја морам да ти плачем.

ЉУБА: Е мајка, чекај само док видиш, допашће ти се.

СТАНИЈА: Да ми се допадне? Камо срећа, да нисам ни дошла.

7

Милан, пређашње.

ЉУБА (трчи му у сукоб, па га ухвати за руку): Баба је казао да хоће.

МИЛАН: Мени је познато. Зато сам и дош'о да с вама радост делим.

ЉУБА: Данас ми је најмилији дан.

МИЛАН: Томе се врло радујем. Кад мислите да буде весеље?

ЉУБА: То је бабина брига.

МИЛАН: Ја бих желео што пре.

ЉУБА: С моје стране ја сам справна.

ПИЈАДА: Сто јос буде нузно, то цемо лако сврсити.

МИЛАН: Фрајлице, ја ћу бити обвезан, ако фрајли Љуби што помогнете.

ПИЈАДА: Засто не, то је наса дужност. Какву цете хаљину да јој купите?

МИЛАН: Ја ћу послати, па нека сама избере.

ЉУБА (смеши се): Само нека буде фајн.

СТАНИЈА (грува се у прси): Еј, црна Љубо!

МИЛАН: Што је најскупље и најлепше то ће вам се послати.

ПИЈАДА: Висе цини ауфпуц, него и материја.

МИЛАН: То је шнајдерова брига.

ПИЈАДА: Знате станглгрин свила, па сама постава, тунглгрин ауфпуц, врло це лепо да стоји.

СТАНИЈА (за себе): Ама што ме ово муцаво изеде, ако ко Бога зна!

МИЛАН: Ја ћу послати, па ви после густирајте, како знате.

ЉУБА: Само да буду леви сватови.

МИЛАН: Биће понајвише чиновници.

ПИЈАДА (Љуби): Хоцес ли и мене звати у сватове?

ЉУБА: Зар још питаш?

СТАНИЈА: Девојка иде на цвеће, а не на свадбу.

ПИЈАДА: Засто не бих исла на свадбу?

СТАНИЈА: Зашто је срамота.

ПИЈАДА: Е срамота да.

СТАНИЈА: Јес', ви немате срамоту. Хајде, да скинем ја мараму с главе, па да идем по сокаку.

ПИЈАДА (смеје се): Ала би била велика срамота!

СТАНИЈА: Што, тебе то није ништа?

ЉУБА: Мајка, сад све жене иду гологлаве.

СТАНИЈА: А шамија?

ПИЈАДА: Е, ста це самија. Зена кад поце у цркву метне капу, инаце носи сесир, или иде гологлава.

СТАНИЈА: Гологлава, тешко њојзи и мужу јој, што не бије.

ЉУБА (Милану): Видите, господине Милане, како моја мајка лепо суди, да ме бијете.

МИЛАН: А, бој је за скотове, а не за људе. То већ изилази из моде.

СТАНИЈА: Опет ваша несрећна мода. Што је добро, не ваља, што је зло, треба.

ЉУБА: Зар је тебе деда тук'о?

СТАНИЈА: Јес' ја, и Бог да прости! Много пута хоће луда жена ово, оно; ама муж господар у кући, па не да.

ПИЈАДА: Али кад је зена паметнија од муза?

СТАНИЈА: Паметна ка' ти, да иде гологлава. Хајде, ви девојке повежите се, а жене нек' иду гологлаве.

ПИЈАДА: Па ја носим капу, док се не оцесљам.

ЉУБА: И ја.

СТАНИЈА: И та је капа ваша немачка шамија?

ЉУБА: Јесте.

СТАНИЈА: Лепо, лепо. Имате ли још штогод, да чујем док сам још овде, да приповедам барем кад дођем у мој вилает.

ЉУБА: Шта да ти приповедам? (Смеши се) Господин Милан ће ме љубити у руку.

МИЛАН: О, то може и сад бити (пољуби је у руку).

СТАНИЈА: И ти њега да пољубиш у образ.

ЉУБА: То ћемо засад оставити, него други пут.

МИЛАН: Фрајла Љубо, требало би да послушате вашу мајку.

ЉУБА: Ја бих, али се бојим да се не расрди.

СТАНИЈА: Не бој се ништа, неће ти мајка на путу егајати (устане).

ЉУБА: А куда ћеш, мајка?

СТАНИЈА: Никуд. (Отвори врата и виче) Вучко! Вучко!

8.

Вучко, пређашњи.

ВУЧКО: Ево Вучко.

СТАНИЈА: Да ми скупиш хаљине, па да те пратим код Нешу.

ВУЧКО: А што, мајка?

СТАНИЈА: Ништа. Иди, синко, те скупи хаљине.

ВУЧКО: Хоћу, мајка (одлази).

ЉУБА: Ама што ти је?

СТАНИЈА: Доста сам вид'ла, да идем.

ЉУБА: Зар ти мислиш, да бих ја заиста пољубила господина Милана?

СТАНИЈА: Већ ваша ми је мода до грло.

ЉУБА: Иди, Бога ти, мајка. Ти све примаш, што се ми шалимо.

СТАНИЈА: Шалите се ви, ја идем у мој красан вилает.

9.

Неша, пређашњи.

МИЛАН: Слуга сам понизан.

НЕША: Господине Милане, ви сте моју Љубу искали, и ја немам што друго да кажем, него да будете срећни.

МИЛАН (пољуби га у руку): Моје ће једно највеће старање бити да се достојан покажем и вашег поверења и њсне љубови.

НЕША: Ја кога сам год запитао, сваки је добру реч за вас рек'о, а и сам сам видео да сте честит и ваљан дечко, зато вам са свим срцем дајем моју кћер.

ЉУБА: Бабо, ево ће да иде мајка.

НЕША: А што?

СТАНИЈА: Да идем.

НЕША: Куд ћеш пред весеље?

СТАНИЈА: Нека весеље без мене.

НЕША: Како би то било, да се таква брука гради?

СТАНИЈА: Не могу ти, синко, не могу.

НЕША: А зашто не можеш?

СТАНИЈА: Кад неће да се чини свадба, не треба да гледам.

НЕША: Како се неће чинити свадба? Ја сам у мојој кући господар.

СТАНИЈА: Каква свадба, жене гологлаве, девојке у сватове, млада невеста без превез; без свирку, без обичаја; све наопако, све на моду.

НЕША: Сад што ћеш, како сви, тако ћемо и ми.

СТАНИЈА: Ама сви другојачије раде, само је овде тај покор.

НЕША: Е, па и ми смо овде.

СТАНИЈА: Ја нисам, ја идем у мој вилает.

НЕША: Ама немој да ми градиш бруку.

СТАНИЈА: Ја видим, код вас је све брука, па добро. Хајде да ми тражиш кола.

НЕША: Немој, по Богу, што ћу рећи, кад ме запитају људи?

СТАНИЈА: Кажи: моја је мајка проста, луда; не уме моду, неће да седи гологлава, па је отишла, да не срамоти свадбу.

НЕША: Ти остави друге, нека чине како хоће, а ти по твом обичају.

СТАНИЈА: Јес' да кажу твоји гости: каква је то матора! Пи! Ала је безобразна, неће да једе сас леву руку, неће да скине мараму, и да хвата момка под руку.

НЕША (смеје се): Не бој се, мајка, нису све такве, као ови полетарчићи, имаћеш ти доста твога друштва.

СТАНИЈА: Имала сам пре дваесет и осам година, а сад?

НЕША: Е, па нису све помрле, хвала Богу, а нису се све ни покондириле, као ови полетарци. Наћи ћеш доста нашега реда.

СТАНИЈА: Па Београд још није сасвим потонуо.

НЕСА: Хвала Богу, доњи крај још је читав.

СТАНИЈА: Хајде да останем док пројде свадба. После дваесет и осам година, ако дојдем, знам да га нећу наћи.

(Сви се смеју, завеса пада)